

Siri Homlong

Bokanmeldelse:

Spilleregler og spillerom. Tradisjonens estetikk

Mikkel B. Tin intresserer seg for estetiske dimensjoner i kunsten generelt og i folkekunsten spesielt. I boken *Spilleregler og spillerom* belyser han de skapende prosesser som drives fram av individets estetiske og håndverksmessige forhold til tradisjonelle håndverk og formspråk. Hans mål har vært å undersøke tradisjonen og kunsten i deres møtepunkt, et møtepunkt han kaller *tradisjonens estetikk*. Det handler altså om estetikk på et kunstfelt basert på tradisjon, eller her nærmere bestemt tradisjonelt håndverk. Som bokens tittel signaliserer finnes det i denne sammenheng noen rammer å forholde seg til; *spilleregler*, men også en individuell frihet vi alle forventer oss at kunstutøvere må ha; *spillerom*. Framfor alt og innledningsvis når *spilleregler* og *spillerom* defineres, siterer Mikkel B. Tin fenomenologen Merleau-Ponty, samt hermeneutikeren Gadamer. Senere legges fokus på individet og den estetiske opplevelsen, med sentrale kilder som filosofen Kant og fenomenologen Husserl.

Tradisjonens estetikk innlæres gjennom praktisk handling, og begynner ofte gjennom etterligning av allerede eksisterende verk for nettopp å lære seg *spillereglene*. Først når man gjennom øvelse behersker reglene, åpnes et *spillerom* for individuell artikulasjon. I tradisjonens estetikk spiller disse kroppslige erfaringene og ferdighetene en viktig rolle for individets skapende uttrykk. At tradisjonskunsten kan fortone seg likeartet i ulike land og kulturer forklares i boken med at de kroppslige erfaringene i liten grad varierer fra sted til sted og fra tid til tid.

Det gis mange empiriske eksempel på hvordan ulike utøvere forholder seg til tradisjonen. Ved gjenstandsanalyser og intervjuer studeres den tjekkiske kunstneren Tomás Smetanas tegninger, broderte kraver fra Øst-Telemark, utskårne mønster på treportaler i Romania, håndklær fra Ukraina og ståltråsarbeider fra Slovakia. Til slutt behandles spilleregler og spillerom for grafitti, også her med et internasjonalt perspektiv. Boken inneholder et rikt bildemateriale, beskrivelser av variasjon i mønster, farge- og materialbruk i ulike arbeider, samt lokalt og internasjonalt sammenlignende analyse av disse arbeidene.

De empiriske eksemplene er interessante og varierte, men i presentasjonen av dem har boken sin store svakhet. Og det handler bare om veldig dårlig layout! Bildematerialet er omfattende og organisert med figurnummer, men virker mer eller mindre tilfeldig utkastet. Det gjør meg som leser usikker på hvordan jeg skal fortsette lesingen av boken. Når et bilde

dukker opp kan det gå flere sider før det i teksten henvises til det – og da uten å angi figurnummer. Figurteksten varierer også fra å beskrive hva bildet viser til å inneholde omfattende informasjon, slik at det blir som en parallell tekst i boken. Der det er flere mindre bilder ved siden av hverandre kan det være vanskelig å forstå hvilket figurnummer som hører til hvilket bilde, og man får som sagt ingen hjelp av figurhenvisninger i brødteksten. Visse bilder har bare figurnummer – da må man slå opp i bildefortegnelsen bak i boken for å få informasjon om bildet. Som leser må jeg i alt for stor grad opptre som detektiv for å ha utbytte av bildene – og flere steder må jeg gjette. Det er irriterende og synd at man som leser på grunn av dette mister fokus på et ellers interessant innhold!

Jeg finner boken interessant fordi den dreier diskusjonen bort fra at det å ta utgangspunkt i tradisjonens håndverk klassifiseres som kopiering og derfor ikke bidrar til utvikling av individets skapende evner. Tin peker på hvordan tradisjonelle uttrykk i ulike materialer både kan lære oss noe og åpne for utvikling av egne uttrykk. Å ta opp en tradisjon betyr ikke å kopiere den, men å spille sammen med andre innen et visst *spillerom* der individets egne erfaringer påvirker det estetiske resultatet, er Tins budskap. Jeg forstår godt – og liker – assosiasjonen til kort- eller brikkespill der man jo tar utgangspunkt i et sett regler. Hvilke trekk man gjør eller kort man legger avhenger likevel av den aktuelle situasjonen og hvordan de andre spiller, men også hvilke erfaringer man har fra andre ganger man har deltatt i spillet. I Tins empiriske materiale inngår også eksempel der f.eks. spesielle tekstiler inngår i en seremoni – der *spillerommet* også er et *skuespill*!

Boken *Spilleregler og spillerom* handler om tradisjonens estetikk og kroppslige erfaringer av håndverk. Boken er en interessant kilde for konkrete og filosofiske diskusjoner om tradisjon som inspirasjon.

Mikkel B. Tin (2011) *Spilleregler og spillerom. Tradisjonens estetikk*. Oslo, Instituttet for sammenlignende kulturforskning: Novus forlag

Siri Homlong

Førsteamanuensis/Museumspedagog, PhD

Konstfack og Arkitekturmuseet i Stockholm

E-post: siri@homolong.se